

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Dolenjskim junakom v spomin.

Dozdaj ste, drage Novice, objavile sicer žalne, a častne vesti o naših junakih na severu; a tudi na jugu so naši sinovi dokazali resničnost pesnikovih besedi:

„Hrast se omaje in hrib —
Zvestoba Slovenca ne gane.“

V najhujšem metežu ostane neomahljiv, akopram ga prezgodaj pozdravi blede smrt.

Med take junake spada dolenjski rojak, ki je padel za dom in cesarja na južnem bojišču, gospod Josip Hudè.

Rojen je bil v Mirnipeči 29. julija 1875. Šolal se je na novomeški gimnaziji. Podal se je na dunajsko vseučilišče, kjer se je učil pravoznanstva. Stopil je potem v odvetniško prakso in je zadnja leta bil pisarniški vođa dvornega in sodnega advokata dr. Alojzija Mikyška, po imenu soditi najbrž rojenega Čeha. Kakor je razvideti iz odvetnikovega pisma, je bil šef z ranjnim Hudetom prav zadovoljen in vse njegovo osobje ga je čislalo radi njegovega prikupljivega značaja. Sam pa je bil tudi s svojim mestom zadovoljen.

Ob mobilizaciji je zapustil Dunaj ter se najprej podal v Ljubljano, kjer sta se koncem julija srečala tudi z upoklicanim bratom Alojzijem, sedanjim gospodarjem rojstne hiše. Tretji brat Karol je bil upoklican v Gradec. Prideljen je bil Josip kot častnik-poročnik 27. domobr. polku v Ljubljani. Meseca avgusta je bil s svojim oddelkom 5. kompanija v tržaški okolici. A 27. sept. moral je iz Trsta odriniti — kam, še ni vedel. Iz poznejših dopisnic pa so domači izvedeli, da se poročnik Hudè nahaja na jugu — v Bosni, kjer je začetkom oktobra njegov polk že prišel v ogenj. Mej tem časom je moral storiti še dolgo pot — v Černovice, kamor je bil v neki pravdni zadevi za pričo poklican k deželni sodnji. Vozil se je nepretrgoma 20 ur z brzovlakom. Vrnil se je 22. okt. čez Ogrsko ter se mudil en dan v Budimpešti. Dospelvi nazaj je bil prideljen 8. poljski kompaniji, ki se je premikala z vasi in gozdov, kakor je zahteval vojni položaj. Hudè je dalj časa iskal pred mrazom in dežjem zavetja v neki srbski zapuščeni koči. Manjše bitke in praske so se ponavljale. Dne 7. novembra še je poslal svoji sestri Agnezi, ki je zdaj predstojnica č. usmiljenk v cesarice Elizabete bolnici, dopisnico, v kateri se ji zahvaljuje za poslano svetinjico omenjajoč, „da ima sedaj pri sebi dve, ker nosim že od poprej eno.“

Koncem meseca novembra prejela je č. sestra predstojnica dne 25. novembra datirano vojno dopisnico, ki v češkem jeziku naznanja, da je poročnik Hudè isti dan padel v Jarci, nekje jugovzhodno od Višegrada. Dopisnica je bila ob robu zmočena s krvjo padlega brata.

Dne 30. novembra pa je daljše obvestilo o njegovi tragični smrti poslal g. računski podčastnik Anton Lavrič, ki je bil z g. Hudetom znan še iz dijaških let v Novem mestu. V listu omenja, da ji mora vsled dogovora naznaniti žalostno vest, da je njen brat na bojnem polju, na polju časti in slave zadet od izdajalskega sovražnika, umrl junaške mučeniške smrti. Spoštovan in ljubljen je bil od svojih tovarišev kakor od moštva tako, kakor malo-

kateri častnik. Bil je v resnici blag in plemenit človek... V drugem pismu d. 20. dec. omenja, da je poročnik Hudè bil najprej ranjen v nogo. Rekel je svojemu slugi, da ga naj dvigne, ker je le lahko ranjen. Ko se je to zgodilo, dobil je že drugi strel v prsa. Zadnje poročnikove besede so bile baje: „No, sedaj imam kroglo pa še v prsih.“ Kmalu nato pa je izdihnil. — Pri tem je bil tudi njegov sluga ranjen in se zdaj nahaja v bolnici.

Čast njegovemu spominu! Hudetovi rodbini naše sožalje z željo, da ji mili Bog obvaruje druga dva sinova-vojaka.

Božičnica v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji.

Žalostne razmere svetovne vojske, ki pretresa ves svet, so vzrok, da toliko ljubih očetov, bratov in drugih sorodnikov ni moglo praznovati ta sveti večer med svojo drago jim družino.

Človekoljubna srca, katerih ljubezen do bližnjega, lahko rečemo, nikdar ne preneha, potrudila so se z vso vneto in požrtvovalnostjo, da omilijo te lepe praznike in nabavijo vojakom v vojni, kakor tudi onim ranjenim in bolnim v bolnicah, vsakemu kako božično darilo. Tudi dolenjska metropola in nje okraj niste pozabili na uboge vojake, ki se nahajajo v tukajšnjih bolnicah.

Podružnica Rdečega Križa v Novem mestu je prevzela prireditve božičnice, božičnega drevesa in darov, tudi za kandijsko bolnico. Na sveti večer ob polu 6. uri bil je pričetek božičnice.

Malo drevesce okrasile so spretnne roke velespoštovanih dam Rdečega Križa, pod vodstvom visokorodne gospe predsednice pl. Garzarolli. Mnogobarvne električne lučice podelile so lepo okrašenemu drevescu prav divno lice. Pod vodstvom gospoda poročnika Julija Bučar, so naše vrle pevke zapele nekaj lepih božičnih pesem v spremstvu orgel in vijolin. Po končanem petju razdelile so častite dame darila vsem vojakom, kakor tudi drugim v bolnici se nahajajočim bolnikom. Vsak vojak dobil je 4 nogavice, 2 roba, cigarete, pomaranče in nekaj sladčic. Za okrepčilo pa en kozarec vina, čašo čaja in kos dobre potice.

Od veselja in iz hvaležnosti ganjeni, bral se je na obrazih bolnikov izraz: „Bog blagoslovi vse dobrotnike.“

Ranjeni in bolni vojaki raznih narodov, zložni v zavesti, da so izpolnjevali v vojski svojo vojaško dolžnost, so videli, kako so jim hvaležni Slovenci za njih krvave žrtve in hrabrost nasproti krutemu sovražniku naše ljube domovine. To jim je bilo tudi v tolažbo, ker niso mogli praznovati ta sveti praznik v krogu svojih dragih.

Prijetna dolžnost nam je izraziti v našem, kakor tudi v imenu ranjenecv in bolnikov najprisrčnejšo zahvalo s tem, da zakličemo: Bog povrni tisočero vsem dobrotnikom naše bolnice, ki so z različnimi darili prispevali in s tem omogočili napraviti tako lepo božičnico, katera bo gotovo ostala vedno v spominu vsem sedaj tukaj oskrbovanim bolnikom. Prav posebno se pa zahvaljujemo častitim damam Rdečega Križa, ki so nam z nesebično požrtvovalnostjo in marljivostjo napravile tako lepi sveti večer.

Beseda našega gospoda Izveličarja Jezusa Kristusa, ki je rekel: „Resnično vam

povem, kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili“ — bodi njim in vsem drugim dobrotnikom v plačilo za vso naklonjenost in trud, katerega mi ne moremo poplačati.

Vodstvo bolnice.

Uspeli naše mornarice.

Naši potopili francoski podmorski čoln „Curie“. — Naš podmorski čoln z dvema torpedoma zadel francoski dreadnought. Dunaj, 23. dec. (Kor. urad.) Uradno se razglša: Ob naši obali so naše obrežne baterije in stražne ladje potopile francoski podmorski čoln „Curie“, ne da bi ta mogel napasti. Poveljnika in 26 mož so naši rešili in vjeli, le drugi častnik se pogreša.

Naš podmorski čoln XII, poveljnik linijski poročnik Egon Lerch, je 21. dec. dopoldne na otrantski cesti napadel francosko brodovje, ki je bilo sestavljeno iz 16 velikih ladij. Na poveljniško ladjo tipa Courbet sta bila izstreljena dva torpeda, ki sta oba zadela. Zmešnjava, ki je nato nastala med sovražnim brodovjem, nevarna bližina posameznih ladij in valovito morje pri meglenem vremenu je preprečilo, da ni bilo mogoče dognati nadaljne usode zadete ladje. — Poveljstvo mornarice.

Zadeta ladja za boj nesposobna. — Listi cenijo uspeh podmorskega čolna XII tem višje, ker bo zadeti francoski dreadnought, če se morda že ni potopil, na vsak način nesposoben za boj v tej vojski.

Na južnem bojišču.

Pomožne čete za Srbijo. „Südslavische Korrespondenz“ poroča iz Soluna: V Srbiji je vse, kar le more nositi orožje, poslano na bojišče, še celo žene in otroci. Zadnji čas so došla velika ruska ojačenja in artilerija po Donavi, prav tako je poslala tudi Francoska preko Soluna velike množine vojnega materijala in moštva, tako da so bile pomožne čete že koncem novembra po večini na fronti.

Kako se godi avstrijskim vjetnikom v Srbiji. „Südslavische Korrespondenz“ poroča iz Sarajeva: Neka zaupljiva oseba, ki je došla iz Bitolja, pripoveduje, da je večina avstrijskih vjetnikov sedaj v Bitolju, kjer je napravljen koncentracijski tabor. Vojni vjetniki bivajo deloma v barakah. Več sto jih je v bivši kaznilnici. Položaj vjetnikov v splošnem ni slab, v posameznih slučajih so se pa vojaki, ki stražijo vjetnike, spozabili. Odkar je nastopil mraz, se je položaj v toliko poslabšal, ker ni preskrbljeno za kurjavo. Ranjene in bolne vojake zdravijo avstrijski zdravniki-vjetniki, vendar imajo na razpolago le malo zdravil in zdravniških pripomočkov. Vjeti zdravniki so pri srbski vladi protestirali proti temu, da se jih drži vjete, sklicujoč se na genfsko konvencijo in zahtevali, da se jim izplačajo plače, ali pa jih izpuste. Vse je ostalo brez uspeha. Veliko vjetnikov so zadnje tedne prepeljali na bojišče, da delajo tam utrdbe.

Umikanje iz Srbije se je vršilo v redu. Cenzur. budimpešt. časopisje priobčuje naslednje poročilo: Častniki, ki so došli sem, pripovedujejo o našem umikanju, da se je izvršilo v najlepšem redu. Neki častnik je tako-le opisuje: Odkorakal sem s svojo

četo 5. decembra iz Mehane, ki leži 15 kilometrov južno od Milanovca. V sedmih dneh sem došel v Mitrovico. Nismo delali takozvanih nasilnih maršev. 6. decembra smo bili v Valjevu, kjer so vojaki po kosilu počivali pet ur.

Medtem so iz Valjeva prevažali municijo, živila, material, bolnike in ranjence in sicer v najlepšem redu. Težke ranjence smo morali pustiti v Valjevu, ker bi bil transport za nje smrtno nevaren. Tam so ostali trije naši zdravniki s tistimi srbskimi in ruskimi zdravniki, ki smo jih že tam našli z 2000 srbskimi ranjenci.

Iz Valjeva smo korakali v Osejnicu, odtam v Črnjevo, potem pa v Šabac, ki smo ga zapustili 9. decembra. V Srbsko Mitrovico smo prišli 10. decembra, 11. pa v Hrvatsko Mitrovico. Ko smo en dan počivali, smo se podali v notranjo deželo. Umikali smo se počasi v popolnem redu.

Vzroki umikanja naših čet v Srbiji. Dunaj, 23. decembra. — Uradno se razglša: Po zmagovitem prodiranju v Srbijo izvršeno umikanje naših čet je povzročilo različne, deloma popolnoma neutemeljene vesti. Zato se s tem ta zadeva pojasnjuje na podlagi poizvedb, ki so se takoj izvršile na cesarjevo povelje na licu mesta po visoki vojaški zaupni osebi.

Po izvojevanih uspehih je vrhovno poveljstvo balkanskih vojnih sil hotelo doseči idealni cilj cele vojske, popoln poraz sovražnika, pri tem pa ni zadostno računalo s težkočami, ki bi jih bilo treba premagati. Vsled neugodnega vremena so prišle maloštevilne dovozne črte, ki vode po gospodarsko zanemarjenem ozemlju v tako stanje, da je bilo nemogoče dovažati armadi potrebno oskrbo in municijo. Ker je istočasno sovražnik zbral nove sile in prešel k napadu, se je morala ofenziva prekiniti in previdnost je zahtevala, da se pod tako neugodnimi razmerami armada ne postavi v odločilni boj. Naše v Srbijo prodrle čete so se podvrgele neugodnim razmeram in šle nazaj, niso pa bile poražene. Z neupogljivim pogumom pričakujejo novih bojev. Kdor je naše vrle čete videl po težavnem umikanju, mora spoznati, kolika dragocenost tiči v njih. Da smo pri tem umikanju vtrpeli občutne izgube na moštvo in materijalu, je bilo neizogibno. Ob tej priliki bodi konstatirano, da so vesti, ki poročajo o številu izgub, zelo pretirane. Celotno vrsto dni bivajo z najboljšim duhom prešinjene čete v dobrih bivališčih; preskrbljene so z vsem potrebnim in čakajo nadaljnih povelj. Dosedaj je prišlo na mejah le do neznatnih patroljskih spopadov.

Cesar je dosedanega vrhovnega poveljnika na njegovo iz zdravstvenih ozirav podano prošnjo odvezal od poveljstva in na njegovo mesto imenoval generala kavalerije nadvojvoda Evgena. Poročilo, da je ta prevzel to tako važno poveljstvo nad balkanskimi četami, bo v armadi, v kateri uživa nadvojvoda največje zaupanje in navdušeno spoštovanje, sprejeto s hvaležno radostjo.

Splošni položaj na jugu. Dunaj, 27. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: 27. decembra opoldne. Na balkanskem vojnem prizorišču še vedno traja mir. Izvzemši neznatne obmejne dele Bosne in Hercegovine in južne Dalmacije je ozemlje naše monarhije prosto sovražnika. Ozki pas Spič-Budva so zasedli Črnogorci že

ob pričetku vojne. Črnogorski napadi na Boko kotorsko so se popolnoma izjalovili.

Njihove francoske topove, ki so jih bili spravili na obmejne višine, je naša trdnjavska in ladijska artilerija že pred dalje časom nadvladala in prisilila, da so ustavili ogenj.

Ravnokotno neuspešno je, kakor znano, poteklo ponovno obstreljevanje posameznih obrežnih zgradb, ki so je podvzeli oddelki francoskega brodogojca. Vojna luka je torej trdno v naših rokah.

Vzhodno od Trebinja se nahajajo manjši črnogorski oddelki na hercegovinskem obmejnem ozemlju.

Končno stoje vzhodno od drinske črte Foča-Višegrad srbske sile, ki se od ondi tudi začasa naše ofenzive niso bile umaknile.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Francoska križarka „Admiral Chatner“ potopljena?

Carigrad, 28. decembra. Nek arabski list piše: Nek italijanski parnik, ki je vozil iz Port Saida, je videl 20 km od Jafe v viharju potapljačo se francosko križarico. Križarica je pozneje izginila in se skoro gotovo potopila. Za rešitev posadke se vsled silnega viharja ni moglo ničesar storiti. Isti list objavlja neko poročilo iz Kajfe, da se je tam nalovilo veliko čepic francoskih mornarjev, ki so imele napis „Admiral Charner“.

III. izkaz daril.

Darovali so naslednji p. n. dobrotniki: Horvat Urban, igralne karte, Goriany Gabrijela češplje, kompot, malinovec, Vodnik Ana, krpe za v čevlje, tobak za cigarete; dr. Strašek Marija, 3 škatlje cigaret; Bela Kalčičeva, 2 škatlji cigaret; šolske sestre D. N. D. v Šmihelu kolače, sladčice; šolsko vodstvo Stopiče češplje, orehe; gf. Margheri, Starigrad, zelje, surovo maslo; g. Ogrinc v imenu družbe Reininghaus 100 stekl. piva; II. razred meščanske šole v Šmihelu žemlje, cigarete, vino, sir; Josip Andres, poročnik, 3 škatlje cigaret; Bojanc, Št. Peter, sodček vina, več zeljnatih glav; Rome Neža, Sevno, 521 vina; Narodna čitalnica tu 25 K in več knjig; Mestno županstvo tu 135 porc. pečenke in 135 $\frac{1}{2}$ vina; podružnica Rdečega križa tu 94 porcij pečenke; Kmetijska šola na Grmu več zabojev češpelj in več loncev povidla; c. kr. glavna trafika in trafika g. Rosmanna svalčice, tobak; č. g. župnik Jakob Porenta, Stopiče 621 vina.

Vojska z Rusi.

Nemci zopet vzeli Mlawo. — Odbiti ruski napadi. Berolin, 24. dec. (Kor. ur.) Veliki glavni stan poroča: Naše čete so na črti Soldau-Neudenburg iznova pričele ofenzivo in vrgle po večdnevih bojih Ruse nazaj. Mlawa in ruske pozicije pri Mlawi so zopet v naših rokah. V teh bojih smo ujeli 1000 mož. Na ozemlju reke Bzura in Rawke so se razvili v meglenem vremenu, v katerem je artilerija le malo prišla do veljave, na mnogih točkah srditi bajonetni boji. Ruske izgube so velike.

Na desnem bregu Pilice, v okolici jugovzhodno od Tomaszowa, so Rusi večkrat napadli pa so jih avstrijsko-nemške čete s težkimi izgubami odbile.

Dalje proti jugu je položaj nespremenjen.

Najvišje armadno vodstvo.

Rusi potisnjeni proti Lisku. — Hudi boji na sveti večer in sveto noč. V Galiciji smo potisnili sovražnika naprej proti Lisku. Med Wislokom in Bialo pa je sovražnik nadaljeval boj ves dan, s posebno silo pa na sveti večer in sveto noč. Ob Dunajcu in ob naši neizpremenjeni fronti na Rusko Poljskem so se deloma vršili artilerijski boji, deloma pa je vladal mir.

Uzsoški prelaz naš. — Rusi zopet v Jaslu in Krasnem. Dunaj, 26. decembra. (Kor. ur.) Uradno se poroča: Včeraj so naše čete po štiridnevih junaških bojih osvojile uzsoški prelaz.

V Galiciji so Rusi svojo pred nekaj dnevi začeto ofenzivo z močnimi silami nadaljevali in se zopet polastili kotline Jaslo in Krasno.

Položaj ob spodnjem Dunajcu in Nidi je neizpremenjen.

Južno od Tomaszowa je naš napad proti vzhodu pridobil tla.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Odbiti ruski napadi. Berolin, 26. decembra. Ruski napadi na naše postojanke pri Loetzeniu so bili odbiti, 1000 Rusov je ostalo v naših rokah.

Na poti proti Varšavi. — Nemška ofenziva okrog Lowicza. „Gazeta Krakowska“ piše, da je „Secolo“ poročal iz Petrograda: Na fronti pri Lowiczu so Nemci pričeli s silovitimi navali, da bi se posunili naprej na poti proti Varšavi. Na tej črti okrog Noworadomska traja bitka dalje. Pri Lowiczu so Nemci zbrali ogromne sile, verjetno z namenom, da napadejo od jugozapada Modlin in Varšavo, kar pa vsled ruskega odpora ne bo.

Izpred Przemysla. Vojni poročevalec „Berliner Tageblatt“ piše: Rusi pomnijo velikanske poraze za časa prvega obleganja Przemysla, ne gonijo tako brez potrebe svoje vojske nad trdnjavo in ne napadajo s takim veseljem kot poprej. V poslednjih dneh so poizkušali v navalu vzeti utrdbo poleg kraja Medyczki Male, bili pa so krvavo odbiti.

Vest o porazu se je kot blisk raznesla po ruski armadi in ko so drugi dan hoteli ponoviti naval, armada ni poslušala povelja. Upornike je obkolil gost obroč kozakov, bili so razoroženi in odgnani v Krukiewice in odtod v Moscisk.

Vsi ruski napadi so bili doslej odbiti in utrdbe niso nič trpele.

V Varšavi je bilo ubitih 150 oseb, 200 pa ranjenih. Vojni dopisnik londonskega lista „Times“ poroča, da avstrijski napadi na nove ruske postojanke uspešno napredujejo. Iz Varšave poroča isti list, da je bilo pri obstreljevanju dne 9. dec. ubitih 115 oseb, 200 pa ranjenih. V Lodzu so tovarne za sukno pod nemškim varstvom zopet začele z delom.

Angleži izgubili tri križarke.

Haag, 23. decembra. „Reuter“ objavlja poročilo lista „Times“ iz Buenos Airesa da je nemška križarka „Dresden“ ušla angleškim ladjam. Bivališče „Dresden“ ni znano. V Argentini se potrjuje, da so Angleži izgubili tri križarke.

Italijani zasedli Valono.

Dne 25. dec. zjutraj po solnčnem vzhodu so na več krajih počili strelji, kar je prebivalstvo zelo razburilo. Italijanska naselbina se je zatekla v italijanski konzulat, nakar je italijanski konzul naprosil admirala Patrisa, da izkrcia mornarje vojne ladje „Sardegna“. Izkrcanje mornarjev se je izvršilo v redu in brez vsakega pripetljaja. Mornarji so mesto mirno zasedli.

„Messagero“ trdi, da so vse velesile pritrdile, da Italija zasede Valono, Avstro-Ogrska pa s pridržkom, da se določijo podrobnosti po vojski. „Corriere d'Italija“ poroča, da se je mesto zasedlo zaradi zavratnega napada na nekega odvetnika italijanskega konzulata. Odvetnika so albanski nacionalisti že dolgo zaradi njegovih političnih simpatij nasproti Italiji sovražili in so se hoteli nad njim maščevati.

Listi poročajo iz Rima: V Albaniji je izbruhnila revolucija. Nekemu turškemu častniku se je posrečilo, da je prišel v Drač in nahujskal več fanatičnih mohamedancev na sveto vojsko proti Essad paši.

Vstaši so Drač popolnoma odrezali od zunanjega sveta. V Draču vlada popolna anarhija.

Hvala „Svealinu“!

Nisem hotel poprej verjeti, da je **Svealin** zares tako dobro sredstvo za zboljšanje luči in za štedenje itak dragega petroleja. Toda sedaj sem se sam prepričal o tem ter priporočujem **Svealin** slehernemu, ki rabi petrolejke. Pa tudi drugi hvalijo **Svealin** kot izvrstno pomoč v dosego lepe luči za malo novcev. Seveda se mora za svetilko številka 5 porabiti vsaj 6 do 7 kroglic **Svealina** in za večjo številko razmerno več, če se hoče doseči pravi uspeh. — **Svealin** se dobiva pri Urban-u Horvat-u, knjigarju v Novem mestu. Ena kroglica **Svealina** velja 4 vinarje, ena škatljica s tremi tucati pa samo krono 1.20.

Turška vojska.

Turki osvojili angleški rudokop Bakra. Berlin, 23. dec. „Tel. Union“ poroča iz Londona: Na Angleškem in v Rusiji so zelo razburjeni, ker so Turki osvojili v Kavkazu blizu Batuma angleški rudokop bakra. Vojaškim oblastem je ukazano, naj vse store, da zopet osvoje rudokop, v katerem izkopljejo nad 24.000 ton bakra.

Vstaja v Maroku. Rim, 28. dec. V Maroku so vstaši zasedli Udšo in Rocho.

Špansko brodogojstvo v Maroku. Madrid, 28. dec. (Kor. ur.) Špansko brodogojstvo je odposlano v Maroko, ker nemiri ogrožajo tudi špansko ozemlje.

Uspešen turški napad. — Carigrad, 28. dec. Glavni stan je objavil naslednji komunikat: Naše čete so napadle sovražnika v dolini Murad in ga popolnoma pobile. Zaplenile so dva topova z vsem, kar zraven spada, 1 strojno puško, 2 municijska vozova, 36 mul, 115 konj in vjele 2 višja in 7 nižjih častnikov in 96 vojakov. Rusko poročilo z dne 28. decembra pravi, da so Rusi pričeli z ofenzivo v Sarikanyšu, ki je na Kavkazu. Rusi torej pripoznavajo, da je otomanska armada na ruskem ozemlju.

Napad na maloazijsko obal. „Vossische Zeitung“ poroča iz Aten: Francoski torpedni rušilci so oddali 7 strelcev proti maloazijski obali pri Kumburne in Kantepe v bližini južne dardanelске obali. Škoda še ni znana. Zavezniško brodogojstvo je razvilo živahno delavnost, iz česar se sklepa na predstoječo splošno akcijo.

Provinca Aserbeidžan zasedena. — Frankobrod, 23. dec. „Ruskoje Slovo“ poroča iz Teherana, da so ruski Kurdi v zvezi s turškimi četami zasedli vso provinco Aserbeidžan in da je Tšulfa ogrožena.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Francoska ofenziva izjalovljena. Dne 18. decembra so Francozi in Angleži pričeli z ofenzivo na celi črti. Ta velika ofenziva se je končala že po desetih dneh, in sicer za zaveznike neugodno. Nemci so povsod odbili napade, na mnogih točkah pa celo napredovali.

Odbiti francoski napadi. — Nemški uspehi proti Angležem. Berlin, 23. dec. Veliki glavni stan poroča: Napadi na peščeninah pri Lombardzyde in južno od Bixschotte so naše čete z lahkoto odbile.

Pri Richebourghu in L'Avoue so bili Angleži včeraj zopet vrženi iz svojih postojank. Kljub obupni protiobrambi smo obdržali in utrdili vse postojanke, katere smo med Richebourghom in kanalom Aire a la Basseé vzeli Angležem. Od 20. dec. smo ujeli 720 črncev in Angležev, zaplenili 5 strojnih pušk in 4 metalce min.

V okolici tabora pri Chalonu je razvil sovražnik živahno delovanje.

Napadi severno od Sillery jugovzhodno od Reimsa pri Souainu in Perthesu

so bili odbiti z velikimi izgubami Francozov. Najvišje armadno vodstvo.

Armentieres in Arras se zopet obstreljujeta. Kristijanija, 24. dec. Nemci zopet neprestanoma obstreljujejo mesti Armentieres in Arras.

Obstreljevanje Dünkirchna. Berlin, 28. dec. (Kor. ur.) Londonski list „Daily Mail“ poroča 23. t. m. iz Dünkirchna: Letalci zaveznikov so vrgli na lopo za Zeppelinove zrakoplove 12 bomb, ki so zažgale lopo. Res je, da so letalci metali bombe, a lopa ni bila poškodovana.

Upor indijskih čet. Rotterdam, 28. dec. Indijske čete se niso hotele bojevati proti sovornikom, nakar so 30 indijskih vojakov obesili.

Lille še vedno v nemških rokah. Boulogne, 28. decembra. Angleški listi so razširili vest, da so Lille osvojili zavezniki in da se prebivalstvo trumoma vrača. Temu nasproti pa razglašata francosko vojno vodstvo po Reuterjevem uradu, da je Lille še vedno v nemških rokah in da se tam položaj ni nič izpremenil. „Times“ poročajo, da so Nemci zopet pričeli obstreljevati Armentieres.

Domače in tuje novice.

Vsem tistim p. n. gg. cenjenim naročnikom, kateri se sedaj ob novem letu po dopisnici naročajo na naš list, vljudo naznanjamo, da v obče naročil brez poslane naročnine ne vpoštevamo. Za sedaj smo jim poslali današnjo številko s položnico, po kateri nam naj blagovolijo doposlati naročnino, na kar jih bomo še-le smatrali za naročnike. — Vsem cenjenim p. n. naročnikom „Dol. Novic“ Veselo in srečno novo leto! Upravništvo.

Duhovniške vesti. Č. g. Josip Rome, župnik v Podzemlju, se je podal v pokoj in se je nastanil v Šmihelu pri Novem mestu. G. župnik, ki je prej pastiroval v Sempetru, je bil eden ustanovnikov našega lista pred 30. leti in mu je dozdej ostal zvest. — Nemški vitežki red mu je imenoval naslednika v osebi novomeškega rojaka č. g. p. Valerijana Učak, ker je Podzemelj župnija nemškega vit. reda.

Vojaške vesti. Gg. profesorja tukajšnje gimnazije dr. Šerko in Anton Lovše sta imenovana nadporočnikoma v rezervi. Oba se zdaj nahajata v bolnici v Sarajevu kot maroderja vsled naporov na srbskem bojišču.

Župnija Pöllandl (Poljanica) v novomeškem dekanatu je razpisana do 5. jan. vsled resignacije č. g. župnika Mauerja.

• **V cesarice Elizabete bolnici** je bila lepa božičnica za vojake-okrevalce na Sv. večer ob 4. uri. Božično drevesce je bilo bogato razsvetljeno in z darovi obdano. Ljubki angelčki so pred jaslicami srčkano deklamovali in zapeli. Vredne so pohvale hčerke: Konči Ahačičeva, Anica Arselinova, Slavka Severjeva, Lenčka Oblakova. Mešani zbor je mično pel božične pesmi. Dva vojaka-rekonvalescenta sta vodila oziroma pomagala pri petju z njunima izbornima „solo“, gg. Pirnat in Štrobelj. Mili g. prošt je pojasnil pomen božičnega drevesca ter zahvalil damski komite, ki se je potrudil, da je napravil veselje vojakom. Med navzočimi smo opazili g. predsednikovo pl. Garzarolli, dr. Slančev, Opitz-evo in druge. Med gg. smo videli stac. komandanta, g. nadporočnika Hastreiter, nadporočnika Schmidt, poročnika Andres, kanonika Žlogar, oba primarija in več železnično-sekcijskih uradnikov. — Pohvalno moramo tudi omenjati, da so se vojaki lepo pripravili za sv. Božič, ker jih je — polna kapelica — izmed 7 narodnosti — pobožno prejelo sv. zakramente. Pri božičnici so tudi navdušeno peli.

Dolenjski ranjenci. Martin Geršič, 17. pp. ranjen v Galiciji, doma iz Gor. Suhora. — J. Plut, črnovojnik 27. dom. pp. posestnik iz Drašič, ranjen v Galiciji, zdravil se v Hallu na Tirolskem. Dasi

ima kroglo v pljučih, je toliko okreval, da se je vrnil v Ljubljano. — Jožef Pečarič, 27. dom. pp., posestnik v Draščah, je po zadnjih poročilih ujetnik na Ruskem. — Pismo Adolfa Plapper, 7. top. polk, ranjen v Galiciji, se je 23. dec. poročil v kapiteljski cerkvi z gđ. Piskar, ter se vrnil v Ljubljano. Njegov brat Rudolf Plapper, narednik 27. domobr. pp. je marod vsled naporov v Karpatih, a se je zopet vrnil v Ljubljano.

• **V cesarice Elizabete bolnici** so koncem decembra nastopni slovenski vojaki — okrevalci: Ivan Kastelic, poddesetnik. Ludvik Štrobl, poddesetnik. Janez Mohar, poddesetnik. Anton Želko, inf. Anton Plantan, inf. Janez Fabjan, inf. Janez Majcen, inf. Črnovojniški pp. št. 27. — Franc Gorišek, desetnik. Jožef Kocjančič, inf. Anton Franko, inf. Pešpolk št. 17. — Alojz Gabrielčič, Anton Kaferle, Janez Zarabec, Janez Miklič, Ludvik Papež, Matija Vipavec. Domobranski pp. št. 27. — Franc Zore, Franc Brule. Lovski bat. št. 8. — Simon Bertetič, pešpolk št. 97. Jožef Banič. Poljska artl. št. 7.

• **Rekonvalescentov-vojakov** se je pripeljalo dne 23. dec. minulega leta popoldan po en oddelek v obe tukajšnji bolnici.

C. kr. pošta v Kandiji se sistira dne 1. januarja, ker so baje prostori nezadostni. Gospod poštar Hladnik je prestavljen na Rakek.

• **Bolnica v Kandiji.** Za priboljšek vojakom o božičnih praznikih so darovali: Župljani iz Stopič 2 sodčka vina, gospod Špoc Anton, tobak, g. Bayer, založ. piv. Mengeš, 125 stekl. piva, gospa Vodnik, cigarete, gosp. grajščak Ulm, jabolka, neimenovan 20 K, Velikolaščani po dr. Geršaku, cigarete, novomeška kmetijska podružnica, 1 sodček vina, gospod Matko, cigarete, neimenovana 10 K, č. sestre v Šmihelu cigarete, sladčice in 6 nogavic, brata Kobe 1 zaboj pomaranč. Šolsko vodstvo v Ajdovcu je nabralo in poslalo 3 vreče krompirja, nekaj suhih hrušk, češpelj, češenj in orehov. G. Rakoše iz Straže, rum. — Bog plati!

• **Transport vojakov v bolnico v Kandiji.** Dne 23. t. m. došel je iz Ljubljane mali transport, 49 ranjenih in bolnih vojakov v kandijsko bolnico. Po narodnosti so različni. Med njimi so tudi sledeči Slovenci: Nad. rez. Prijatelj Franc, dom. pp. št. 27, 2. stot. Pešec Veseljak Matija, črnovojn. bat. št. 14, 3. stot. Pešec Kastelic Jože in pešec Smrekar Anton, črnovojn. polk št. 27, prvi 10., drugi 8. stot. Pešec Vidmar Gašper, pešpolk št. 17, 4. stot.

V bolnici se oskrbuje sedaj 123 vojakov in 26 civilnih bolnikov, skupaj 149.

Žalostna vest se potrjuje, da je padel dne 21. okt. t. l. na severnem bojišču pri Jaroslavu v 29. letu svoje starosti junaške smrti g. Bogumil Koderman c. in kr. nadporočnik pri 85. pp. Pokojni je sin pisarniškega ravnatelja novomeškega okrožnega sodišča Frančiška Koderman. Padlemu junaku bodi zemlja lahka!

„**Narodna čitalnica v Novem mestu**“ ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 9. januarja 1915 v svojih prostorih z običajnim dnevnim redom.

V ruskem vjetništvu je Karol Jakše, posestnik, Brod pri Novem mestu; pisal je iz Moskve ob transportu v Azijo.

Smrtno onesrečil je, kakor poroča c. in kr. avstro-ogrski konzulat v St. Paulu Minesota, Jožef Ovniček v državi Michigan. Ponesrečenec je doma nekje iz novomeškega okraja. Ker njegovi sorodniki, ki imajo pravico zahtevati odškodnino, sodišču niso znani, se s tem pozivljajo, da se zglasijo pri okrajnem sodišču v Rudolfovem.

Naknadno prebiranje črnovojniov, ki so zamudili prebiranje in so rojeni v letih 1878. do 1890., se vrši dne 20. in 21. januarja v Ljubljani, in sicer dne 20. januarja za politične okraje: Ljubljana (mesto), Ljubljana (okolica), Litijska, Kamnik, Kranj; dne 21. januarja za politične okraje: Radovljica, Ko-

čevje, Črnomelj, Rudolfovo, Krško. Za politične okraje Logatec in Postojna se vrši pregledovanje dne 15. in 30. januarja na Opčinah. Črnovojniov, ki so zamudili prebiranje, se je takoj zglasiti pri svojih županstvih, v Ljubljani bivajočim črnovojniov v mestnem vojaškem uradu v „Mestnem domu“ z izkazili o domovinstvu.

Maksimalna cena za jajca in krompir v detajlni prodaji. C. kr. deželna vlada je določila maksimalno ceno za detajlno prodajo jajc na 12 vinarjev od kosa ter maksimalno ceno za jedilni krompir s 13 vinarji od 1 kg za celo deželo Kranjsko.

Maksimalno ceno za petrolej na celem Kranjskem je c. kr. deželna vlada dne 26. decembra razveljavila vsled stalnega valovanja cen v trgovini na debelo.

Gosp. dr. Jure Adlešič, odvetniški kandidat v Ljubljani, je napravil odvetniški izpit pri nadsodišču v Gradcu.

Križarka „Dresden“ rešena. Dunaj, 25. decembra. Nemška križarka „Dresden“ je končoveljavno ušla angleškim ladjam.

Žrtvujte 5 vinarjev za dopisnico in sporočite po njej svoj naslov „Srečkovnemu zastopstvu 13“, Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

Potiorek v Celovcu. Dunaj, 28. decembra. Bivši poveljnik balkanskih čet, vpokojeni feldcajmojster Potiorek je odpotoval v Celovec.

Mednarodna mirovna konferenca v Kodanju. Kodanj, 27. decembra. (Kor. ur.) Socialni demokratje raznih dežel sklicujejo 17. in 18. januarja v Kodanj mirovno konferenco. Časopisje in občinstvo je izključeno od konference. Konferenci sledi velik, javen demonstracijski shod za mir.

Pred revolucijo na Ruskem! Neka velika trgovska tvrdka v Bukareštu je prejela od svojega peterburškega zastopnika pismo, ki trdi, da je izbruh revolucije na Ruskem le še vprašanje nekaterih dni. Tajna policija je v zadnjih tednih zaprla 10.000 oseb.

Japonske vojne ladje čuvajo prevoz angleških čet. Milan, 24. decembra. Turinski „Stampi“ se poroča iz Kajire, da sta zadnji veliki prevoz angleških čet iz Avstralije do Sueškega prekopa poleg angleških spremljevali tudi dve japonski vojni ladji.

Papež za izmenjanje za boj nesposobnih vojakov. Iz Vatikana poročajo, da se papež Benedikt XV. trudi, pripraviti vojskujoče se države do tega, da bi izpustili iz vojaškega vjetništva vse v boju huđo ranjene in za nadaljnje vojskovanje nesposobne vojake. — Misel je plemenita in upanje je, da se izvrši, ker je nekaj držav že temu baje pritrnilo.

Avstrijski Rdeči križ podelil Rdečemu Polmescu 25.000 Kron. Dunaj, 22. decembra. (Kor. urad.) Zvezno vodstvo avstrijskega Rdečega križa je dovolilo predsedniku avstrijskega odbora za turški Rdeči polmeseč 25.000 kron.

Božični dar nemškim vojakom. Nemški prestolonaslednik je poslal vsakemu njegovih sobojevnikov pipo z njegovo sliko kot skromen dar v spomin na skupni Božič v največji dobi Nemčije.

Naš poslanik iz Rima došel na Dunaj. Rim, 26. decembra. Avstro-ogrski poslanik baron Macchio je došel na Dunaj.

Vesel dogodek v italijanski kraljevi družini. Italijanska kraljica je srečno povila hčerko. Kraljičino in princezinjino stanje je izvrstno.

Povodom rojstva princezinje Marije se pomiloste politični zločinci in nekaj navadnih zločincev z manj težkimi zločini.

Palača Essad paše zažgana. Drač, 21. dec. (Kor. urad. — Zakasnelo došlo.) Včeraj je bila zažgana palača Essad paše v Draču. Essad paša je odposlal nato 50 Dibriotov, da stražijo njegova posestva v tiranski okolici.

Japonski parlament razpuščen. Tokio, 25. decembra. (Kor. urad.) Zbornica poslancev je z 213 glasovi proti 148 odklonila zakonski načrt o ustanovitvi dveh novih divizij. Parlament je razpuščen.

Omsk in Tomsk. Ta sibirski mesta so dostokrat imenovana v pisnih ruskih vjetnikov, ker sem odpeljujejo avstrijske vjetnike. Omsk leži ob reki Irliš pri izlivu reke Omy in na odbočnici sirske železnice. Omsk ima nad 70.000 prebivalcev, tehniko, šest gimnazij in druge šole. V mestu je lep muzej, mnogo cerkev in čez 40 tovaren. Trgovina je cvetoča. V nekdanji trdnjavi je bil svoječasno zaprt tudi slavni ruski romanopisec Dostojevski. V okolici bivajo nomadni Kirgizi. — Tomsk je največje in najbogatejše sibirsko mesto. Leži ob reki Tomja in ima danes skoraj 100.000 prebivalcev, med katerimi je 500 izgnancev. V mestu je vseučilišče, tehnika, srednje šole, dekliska gimnazija, javne knjižnice, znanstvena in umetniška in umetniška društva. Tovaren je okoli 250. Mesto ima električno razsvetlavo, cestno železnico, telefon in gledališča. Glavna ulica ima čisto velikomestni značaj. Čeprav ne leži Tomsk ob sibirski železnici, temveč je ž njo le spojen s 85 kilometrov dolgo mestno železnico, je vendar Tomsk sedež ravnateljstva sirske železnice, kar pomeni armado 4000 železničnih uradnikov. Okolica Tomska je zelo gozdnata in v mesto samo segajo gozdovi, ki tvorijo v mestu lepe parke. Sedaj je mesto polno vojnih vjetnikov.

Loterijske številke.

Gradec, 23. decembra 50 56 68 49 43

Za novo leto!

Kmalu bo trideseto leto, kar obstoji naš list, pri koncu. Ako pa pregledamo zapisnik naših naročnikov, vidimo žalibog, da se Dolenjska našemu vabilu na naročbo žalibog dosedaj še ni odzvala v tej meri, kakor smo pričakovali. Zdi se nam, da še marsikdo vedno noče umeti, kako velikega pomena za splošno, osobito pa gospodarsko povzdigo dolenskega ljudstva, je ravno naš list.

Dragi prijatelji, naročniki, dopisniki in podpiratelji sploh, na Vas se obračamo sedaj, ko gre trideseto leto našega lista h koncu, da zastavite ravno sedaj ob novem letu vse moči, da se naš list vsestransko povzdigne. Saj se ravno ob novem letu obračajo razni drugi listi tudi na svoje prijatelje z vabilom na naročbo. Mi želimo vsem dobrim katoliškim listom odkrito iz srca najlepši uspeh; vendar naše Dolenjce ravno ob tej priliki prosimo, ne pozabite pa predvsem Vašega jedinega dolenskega časopisa „Dolenjskih Novic!“

Zavedajte se, da pri našem listu pomeni par sto novih naročnikov življensko vprašanje, pri drugih listih z več tisoči naročnikov pa par sto novih ne pride v poštev! Zastavite sedaj vse svoje moči za obstoj našega lista! Od Vašega dela sedaj ob novem letu, pa do aprila, bo odvisno nadaljnje izhajanje jedinega, najstarejšega dolenskega lista „Dolenjskih Novic“.

Vsem prijateljem našega lista voščimo torej tem potom iz srca srečno novo leto; naše voščilo pa obenem spremlja tudi skromna želja, da bi po Vaši pomoči bilo novo leto srečno tudi za „Dolenjske Novice“.

Najnovejša poročila.

P. Janez Žurga, ki je še pred kratkim pisal iz Beograda, je pisal zopet iz Petrovaradina, kjer pridno skrbi za ranjence.

Še zdrav se nahaja na južnem bojišču novomeški trgovec gosp. Jurij Picek.

Železniški promet z Galicijo. „Czas“ poroča: Ker se je položaj na bojišču izboljšal, vozi pričenski 27. t. m. med Krakovom in Dunajem pet vlakov za civilne potnike in en vojaški brzovlak. Na progi proti Lvovu vozijo vlaki do Bogumilovice, zadnja postaja pred Tarnovom. — Most čez Dunajec popravljajo. Promet do Tarnova se kmalu obnovi. Južnovzhodno od

Krakova obstoja železniška zveza čez Novi Sandec na Ogrsko.

Črnogorci se gibljejo brez uspeha. Dunaj, 29. decembra. Uradno se poroča: Na balkanskem bojišču so razvili Črnogorci živahno, pa brezuspešno delavnost. Pri Trebinju je bil slaboten napad na naše predtrdnjavske posadke brez težave odbit in sovražna artilerija prisiljena, da je umolknila. Proti močnemu obmejnemu fortu Krivošije črnogorski topovi naravno niso imeli niti najmanjšega uspeha. Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Naše čete se zopet umaknile na višine karpatskih prelazov. Dunaj, 29. dec. Uradno se poroča danes opoldne: Ruska 8. armada, ki je pričela pred kakim tednom ofenzivo proti našim čez Karpatke prodrlim četam, se je z nadomestnimi četami in svežimi divizijami tako ojačila, da se je zdelo prav, da se naše čete umaknejo na višine prelazov (v Karpatih) in na ozemlje pri Gorlicah. Ostali položaj na severu se vsled tega ni prav nič izpremenil.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Francoski protektorat nad orientskimi katoličani se smatra s sprejemom novega apostolskega delegata pri sultanu za končanega. Prihodnji teden bo začelo pri papežu poslovati na novo ustanovljeno turško diplomatsko zastopstvo.

Bolgarija in Rumunija sta baje sklenili zvezo, ki ni naklonjena našim sovražnikom.

Otvoritev panamskega prekopa se bo vršila med 15. in 20. februarjem leta 1915. Ta prekop deli Severno in južno Ameriko in omogočuje, da bodo ladje lahko vozile skozi ta prekop, ne da bi bilo treba delati dolgega ovinka.

Portugalci tepeni. Listi poročajo, da so Nemci v južni Afriki porazili portugalski ekspedicijski zbor. Portugalci so se hoteli umakniti v utrjeno postojanko Nanlilo, a Nemci so tudi to zasedli in sovražnika prepodili.

Portugalska napove 15. januarja vojsko. Milan, 29. decembra. „Italia“ poroča iz Lizbone: Oficialno se vojno stanje proglasi 15. januarja. Portugalske čete že odhajajo v Egipt in na evropsko bojišče.

Batum obkoljen. Bukarešt, 29. dec. Batum obkoljajo redne kurdske čete in 3000 kurdskih jezdecev. V kratkem se pričakuje nastopa glavnih turških čet s težkimi oblegovalnimi topovi. Batum, precej stara trdnjava, utegne zato kmalu pasti v turške roke.

Dopisi.

Iz Mirnepeči. Zadnji dopisnik v „Novicah“ je omenil, da smo stavbo nove cerkve srečno pod streho spravili. Res srečni smo, da smo sedaj saj pod streho pri sv. maši; kajti ko je vojska izbruhnila in se je z zidanjem prenehalo, smo vsi mislili, da bomo morali zunaj stare kapele pod milim nebom čez zimo pri službi božji biti. Hvala Bogu, da smo v kljub tem žalostnim časom stavbo srečno pod streho spravili. Stavba je pokrita z eternitom prve vrste, in ker so strokovnjaška mnenja glede kritja z eternitom cerkvenih stavb tako različna, se mora stavbenemu odboru le čestitati, da je po nasvetu gosp. stavbenega svetnika Hanuša se odločil za tako obliko in barvo eternita, ki daje cerkveni stehi res nekaj starinski značaj; barva eternita je namreč bakrena. Stari, močni stolp pri novi, precej visoki stavbi je nekako zgubil svojo dosedanjo veljavo, treba bi ga bilo nekoliko vzdigniti; sedaj pa stoji poleg nove cerkve kakor kak pritlikavec. Naši potomci, če bodo nastopili boljši časi, bodo stolp lahko dvignili, ker so menda načrti za povišanje stolpa pripravljani in potrjeni. Nekaj pa pri farni cerkvi že davno pogrešamo, namreč mežnarije, brez katere menda ni nobena župnija na Kranjskem. Dosedaj je imel

cerkvenik in organist stanovanje v privatni hiši, najemino je plačevala občina; občinski očetje pa so v eni svojih sej uganili, da, ker ni orgelj v cerkvi, tudi ni treba organista, torej tudi ne bodo več plačevali najemnine od stanovanja za organista, prav za prav za cerkvenika. Tako ima torej farni mežnar v Mirnipeči res „prosto stanovanje“ pod milim nebom, če ga pa zebe, naj gre pa v svojo klet, kamor spravlja svojo žitno biro in kjer sedaj gospodarijo miši in podgane. Če je občina svoj čas prodala hišo, kjer je imel farni mežnar svoje stanovanje, je samo ob sebi umevno, da mora skrbeti za stanovanje cerkvenikovo toliko časa, dokler se pri fari ne sezida primerna mežnarija. Sedaj po novem letu bomo brez organista in menda tudi brez cerkvenika. Take razmere pri cerkvi g. župniku, ki ima polno skrbi in težav radi zidanja cerkve, gotovo ne morejo biti v razvedrilo in tolažbo. Bog daj, da bi se ta zadeva kmalu vsestransko ugodno rešila. — Pred par tedni so tatje vlomili v stari kapeli pri cerkvi dva lesena nabiralnika in sicer tako, da so kar dno pri nabiralnikih odbili in odnesli za kakih 20 kron drobiža. Tatovi se pridno zasledujejo.

Gospodarstvo.

Jesenska kop in režnja v vinogradih.

Letos je zlasti v bližnji Trški gori opaziti, da so se gospodarji poprijeli tako zvane jesenske kop in nekteri tudi celo jesenske režnje trt.

Gotovo je umestno, da navedem to, kaj da je k nemu in drugemu delu iz strokovnega stališča pripomniti, oziroma da ga iz tega stališča presodim.

Jesenska kop v vinogradih je delo, ki se ga lahko izvršuje v času od končane trgatve do zime, dokler prevelika mokrota, hud mraz ali sneg to delo ne ovira, ali ne prepreči.

Da je temeljito rahlanje zemlje trti neobhodno potrebno, ve vsak. Le v rahli zemlji, ob dostopu zraka se zamore trtna korenina pravilno razvijati.

Tekom leta, zlasti v jeseni, v trgatvi, se vinograd močno prehodi, zemlja postane trda in neprepusta in dostop zraka v zemljo omejuje tudi še obilni plevel, rastoči na njeni površini. Če ne skrbimo za zadostno globoko in temeljito prerahlanje globokejših zemeljskih plasti, je slaba rašča in slaba rodovitnost, gniloba korenin in ž njo združena bledičnost in hiranje trt v prihodnjih letih prva posledica te naše nemarnosti.

Za tako globoko temeljito zrahanje zemlje je pa gotovo najbolj pripraven jesenski čas.

Po trgatvi je v vinogradih razmeroma malo dela, na vsak način veliko manj kot spomladi. Kar moremo, postorimo tedaj najbolje že v jeseni. Po trgatvi porežimo najprvo šparone, potem pognojimo, kar je za pognojiti in nato izvršimo povsod tam, kjer nismo gnojili, koj jesensko kop, ozir. gnojimo tudi lahko ob enem; kakor koristno polju, da ga v jesen za spomladno setev globoko in grobo preorjemo, tako bo tudi jesenska globoka in groba kop trti prav posebno koristila.

Te koristi naštejemo lahko v naslednjem:

1. Zemlja se s tako jesensko kopjo temeljito zraha in zimska vlaga dobi pristop v globokejših zemeljskih plasti. Tak vinograd ne bo občutil suše tako lahko kot drugi, pri katerem je spodnja plast (spodina, celina) trda, izsušena.

2. Zimski mraz in zimska vlaga zemljo temeljito razkroji. Redilne snovi preidejo v raztopno obliko in trta jih lahko v prihodnjem poletju porabi. Z globokim jesenskimi kopanjem tedaj tudi zemljo nekako pognojimo.

3. Ker zimski mraz in vlaga zemljo temeljito razkrojita, postane zemlja do spomladi tako rahla in prhka, da si lahko popolnoma prihranimo spomladno kop, zlasti če spomladi ne kolimo in ne režemo v mokrem vremenu.

Pa tudi kdor bo v kljub temu še tudi spomladno kop izvršil, temu bo šla, kakor tudi kolitev, ker je zemlja rahla, veliko bolj hitro od rok kot sicer. Spomladi kopamo potem prvič lahko bolj pozno in če ni vinograd hudo plevelnat si lahko prihranimo na ta način eno kop v poletnem času.

4. S pomočjo globoke jesenske kop, če jo prav izvršimo, to je če globoko in grobo kopamo in grude dobro obračamo, zateremo tudi močno plevel po vinogradih, s kojim so zlasti v vlažnem jesenskem času naši vinogradi itak hudo obraščeni.

Ker plevel čez zimo segnije, se s tem ne samo uniči, ampak ob enem se ž njim zemljo tudi kolikor toliko pognoji, liki zeleno gnojenje trt.

5. Mnogi so smatrali jesensko kop, vsled ktere leži zemlja prerahlana čez zimo, nevarno za pozebo trt, zlasti trtnih korenin. Skušnje v severnih vinorodnih krajih naše države, zlasti na Nižjem Avstrijskem, pa tega ne potrjujejo. Leta 1907 imeli so tam zimo brez snega pri tem pa do 27 stopinj mraza po R, toraj tako hudo zimo, o kakšni se nam na Kranjskem niti ne sanja, kajti mi dosežemo k večjemu pri sneženi zimi, kjer je itak zemlja pred mrazom varna, komaj polovico toliko mraza.

Pri tem se je pokazalo, da so ravno v rahli, jeseni okopani zemlji trte od mraza manj trpele kot v trdi neprekopani zemlji in sicer ne samo pri pozebi na koreninah, ampak tudi pri pozebi na očesih in na starem lesu.

Rahla zemlja tedaj, kakor je videti, mraz manj prepušča kot trda, debele grude v okopanem vinogradu pa tudi bolj zadržujejo sneg kot v neokopanem in v sneženi zimi manj pozebe.

Iz vsega tega vidimo, da je jesenska kop jako koristna in jako priporočljiva in bi bilo zelo pametno, da bi se je naši vinogradniki povsodi poprijeli zlasti letos, ko še zdaj o Božiču snega nimamo in ko nam bo spomladi delavcev primanjkovalo kot morda še nikoli poprej.

Že to, da si olajšajo spomladno delo, zlasti prvo kop in kolitev je vredno, da se te novotarije vinogradniki z vso vnemo poprijejo.

Želeti bi bilo le, da se vinogradniki pri tem delu poslužujejo tudi pravega orodja, to je težkih motik, najbolje vipavskih kopalnic, ki gredo tudi v težki zemlji globoko v zemljo.

Kakor je jesenska kop prav priporočljiva, tako pri nas na Dolenjskem nikakor ne morem priporočati zgodnje jesenske ali zimske režnje.

V gorkih krajih brez snega in brez spomladnih mrazov je zgodnja jesenska ali zimska režnja na mestu, nikakor pa ne pri nas, kjer imamo dostikrat veliko snega in žleda na trtah in kjer nas ogrožajo tudi pozni spomladni mrazovi.

Jesensko režnjo pri nas na Dolenjskem ne morem priporočati iz naslednjih vzrokov.

Če trte pravilno obrežemo (pri nas na reznik ali ščap in šparon) moramo biti tudi sigurni, da nam to, kar smo na trti pustili, tudi ostane. Te sigurnosti pa pri nas ni, ako režemo prezgodaj.

Ako pride po zimi hud in moker sneg, ali celo žled, ki se obesi z vso silo na reznike in šparone trt, nam lahko vse polomi, kar smo pustili in nas pripravi ob letino.

Pa tudi hud zimski mraz nam lahko račune prekriža. Navadno pozebejo mladike od zgoraj doli. Če bomo tedaj trte že pred zimo pravilno obrezali, nam pozebe pozimi lahko še to, kar smo pustili in smo ob letino.

Pa tudi če pozebejo le posamezna očesa, je vedno boljše, če režemo še-le

spomladi, kajti tu si še zmeraj lahko pomagamo. Če s preiskavanjem doženem, da je n. pr. povprek ena tretjina očes pozebla, pustim pač šparone za eno tretjino daljše kot sicer ali pa pustim celo dva šparona mesto enega in škoda po mrazu se zopet izravna. Če pa obrežem trto že jeseni, potem ni nobene pomoči več, in kar je pozeblo, se ne da nadomestiti. Isto velja pri poškodbi po zajcih.

Pa tudi zaradi pri nas pogoste spomladne pozebe je slabše, ako obrežemo trte jeseni ali celo zgodaj pozimi. Zgodaj obrezana trta prej odganja kot pozno obrezana in zaradi tega, če nastane spomladni mraz, tudi prej pozebe.

Zato pa pri nas nikakor ne kaže prezgodaj že celo ne v jeseni ali v začetku zime rezati. V jeseni se priporoča, da porožemo na trti lahko samo vse to, kar ne rabimo za režnjo, tedaj zlasti šparone in kjer je treba trto znižati, tudi star les.

Enoletne mladike, to je rodeč les, obrežemo še-le takrat, ko vemo, da nam sneg ali mraz ne bode več tisti les poškodoval, ki ga pri režnji pustimo. Z ozirom na pozne mraze priporočamo pri nas bolj pozno režnjo, najbolje še-le v prvi polovici meseca marca. Če zaradi tega trta potem malo bolj oteka kot pri zgodnji režnji, nima to nobenega pomena in trti ne škoduje. Dokler se očesa trt ne napenjajo, ne škoduje pozna režnja nič. Še-le od tega časa naprej pa trto oslabi. B. Skalicky.

Važno naznanilo.

Zaradi prevelike zaloge

KLOBUKOV

najnovejše oblike in v različnih barvah sem znižal cene takó, da oddajem klobuke, ki so veljali

poprej 12.— kron	sedaj za 10.— kron
” 10.— ” ” ” 8.— ”	” 8.— ” ” ” 6.— ”
” 6.— ” ” ” 4.— ”	” 4.— ” ” ” 3.— ”
” 3.— ” ” ” 2.— ”	” 2.— ” ” ” 1.— ”

Namesto slamnikov za moške prodajam tudi prav lahke klobuke po 1.20 kron do 1.60 kron.

Sklenil sem delati z najmanjšim dobičkom zraven svojih drugih obrti. Tudi se ne bodem več vozaril s klobuki po sejmovih, ker se blago vse pokvari ter bodem lahko že zaraditega postregel vsacemu edino-le z dobrim in nepokvarjenim blagom in tako po ceni, da cenejše ne more nihče prodajati. O tem se lahko vsak prepriča in bode tudi vsak gotovo zadovoljen.

Odl. spoštovanjem se priporočujem
LEOPOLD KOPAČ,
domača in že veliko let obstoječa prodajalna klobukov v Novem mestu (Glavni trg).

 Prijatelje in znance prosimo za poročila o padlih in ranjenih Dolenjcih.

Lepa prodajalna

na ugodnem prostoru se odda v najem v Novem mestu s 1. aprilom 1915. — Prostor je tudi zelo pripraven za pisarno. Natančneje se izve Ljubljanska cesta št. 34 v I. nadstropju. 107-3-3

Dražbeni oklic.

E 431/14
14

Vsled sklepa z dne 26. dec. 1914, opravilna številka E 431/14/12, se prodado dne 25. prosinca 1915 dopoldne ob 10. uri pri okrožnem sodišču št. 31 na javni dražbi:

Vlož. št. 320 kat. obč. Belacerkev, obstoječe iz hiše št. 44, svinjakov in 2 njiv.

Cenilna vrednost je 1380 K 80 v, najmanjši ponudek 920 K. Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 26. novembra 1914. 118

OGLAS.

116-3-2

Sporočite nam svoj naslov!

Takoj nato prejmete od nas brezplačno navodilo, kako utegnate dobiti

dne 2. januarja

60.000 kron

in dne 15. januarja

100.000 frankov

vrhu tega pa tudi še 4000 frankov

popolnoma zastonj.

Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

J. Krajec nasl.

-- Novo mesto --

najtopleje priporoča svoje podjetje naklonjenosti prečastite duhovščine in slavnega občinstva, posebno na Dolenjskem.

Tiskarna izvršuje točno in lično vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. — V zalogi ima vedno cerkvene, šolske, občinske in vsakovrstne druge tiskovine.

Knjigoveznica je prav dobro urejena in sprejema v vezavo vsakovrstne knjige, molitvenike, zapisnike itd., ter rabi v to le najboljše blago. Šolske knjižnice, izobraževalna društva in sploh naročila v večji množini dobijo primeren popust.

Knjigarna ima knjige iz lastne zaloge, kakor tudi veliko izbiro leposlovnih, poučnih in zabavnih knjig ter molitvenikov. Zaloga šolskih knjig. 3-0-10

Prodajalna je založena z vsa-: kovrstnim : papirjem, pisarniški in šolski potrebščinami ter z najrazličnejšimi predmeti kot primerna darila ob vsaki priliki.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

=== v lastnem domu v Kandiji ===

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 4³/₄%

1-0-39

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.